

บทที่ ๖

ศึกษาทักษะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ที่ปรากฏในการนำเสนอธรรมะ

จากการศึกษากลวิธีในการนำเสนอธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ทั้งรูปแบบการเขียน และการพูดในบทที่ ๔ และบทที่ ๕ นั้น ผู้วิจัยยังพบว่าในการนำเสนอธรรมะทั้งสองรูปแบบ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ได้แสดงทักษะในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ทั้งทักษะต่อสังคม บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการนำหลักธรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาชีวิตตามทักษะหรือแนวคิดของท่าน มาประยุกต์ใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทั้งหมด ๓ หัวข้อ ดังนี้

๑. ทักษะที่มีต่อวัยรุ่น
๒. ทักษะที่มีต่อวัยทำงาน
๓. ทักษะที่มีต่อสถาบันครอบครัว

๑. ทักษะที่มีต่อวัยรุ่น

จากการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะทั้งการพูดและการเขียนในบทที่ผ่านมา พบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มีทักษะต่อวัยรุ่นยุคปัจจุบันซึ่งกลุ่มวัยรุ่นก็เป็นกลุ่มเป้าหมายที่พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ต้องการให้รับฟังธรรมะมากที่สุด การศึกษาพบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มีทักษะต่อวัยรุ่นแบ่งเป็น ๓ หัวข้อ ได้แก่

- ๑.๑ ลักษณะนิสัยของวัยรุ่น
 - ๑.๒ ปัญหาของวัยรุ่น
 - ๑.๓ การนำหลักธรรมมาแก้ปัญหา
- ๑.๑ ลักษณะนิสัยของวัยรุ่น

พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มองว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง รักสนุก อายากรู้อยากลอง เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน และทุ่มเทกับความรัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑.๑.๑ รักสนุก

“...ในโลกของวัยรุ่นมีเรื่องให้ได้ปวดหัวไม่เว้นวัน ลองไปศึกษาดูซิว่าทำไมวัยรุ่นถึงมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยรวมแล้วสิ่งที่วัยรุ่นกำลังค้นหา และกำลังเผชิญหน้าอยู่ คงหนีไม่พ้นเรื่องความสนุก ที่มีให้เห็นทั่วทุกหย่อมหญ้า แถมยังถูกลดมาได้ไวกว่าสิวบนหน้าซะอีก...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๒๐)

๑.๑.๒ ต้องการเป็นจุดสนใจ

“วัยรุ่นไม่ว่ายุคสมัยไหนก็มีสิ่งที่เหมือนกัน คือ ความต้องการเป็นจุดสนใจ...ความพยายามสร้างความเป็นจุดสนใจของวัยรุ่นสมัยนี้มันมีความรุนแรง เข้มข้น และแข่งขันกันแบบสู้อยู่ตาย ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๒๗)

๑.๑.๓ กลัวที่จะทำความดี

“...วัยรุ่นสมัยนี้แปลก กลัวที่จะทำความดี อายที่จะทำความดี แต่ช่างกล้าที่จะทำตัวไม่ดี เห็นยายแก่เดินขึ้นมาบนรถเมล์ไม่กล้าลุกให้นั่ง เพราะอายเขาเลยแกล้งหลังซะเลย อายที่จะไหว้พ่อแม่ที่หน้าโรงเรียน เพราะกลัวเพื่อนหาว่าเป็นลูกแหง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๓๗)

๑.๑.๔ ยึดติดค่านิยมที่ผิด

“...โรงเรียนสมัยนี้มีการแข่งขันสูงมาก ทั้งชื่อเสียงของโรงเรียน หรือแม้แต่การแข่งขันกันในเรื่องค่านิยมที่ชวนปวดหัว เช่น โรงเรียนไหนมีคนสวยเยอะกว่ากัน โรงเรียนไหนเครื่องแบบงามกว่ากัน โรงเรียนไหนมีสระน้ำใหญ่กว่ากัน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๔๕)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นลักษณะของค่านิยมในการแข่งขันของวัยรุ่น ด้านสถาบันการศึกษาวัยรุ่นมีค่านิยมด้านการศึกษา แข่งขันกันเพื่อจะได้เรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง คนเรียนจำนวนมาก โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนการสอน หรือความรู้ที่ตนจะได้รับ

แต่กลับดูที่ค่านิยม หรือส่วนประกอบภายนอกที่ไม่สำคัญ เช่น เครื่องแบบสวย อยู่ในจังหวัดใหญ่เป็นที่รู้จัก เป็นต้น

“...เสียขายจริง ๆ ที่ชีวิตการเรียนของอาตมา ไม่ได้สัมผัสกับคำว่ารับน้อง เหมือนคนอื่น ๆ...เหมือนเป็นประเพณีไปแล้ว ที่การรับน้องของแต่ละสถาบันจะต้องประกอบไปด้วย โหด มั่น ฮา...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๖๕)

ตัวอย่างข้อความข้างต้นหมายถึงค่านิยมในการรับน้องของวัยรุ่นในแต่ละสถาบันที่ยึดติดกันเป็นประเพณี แต่ไม่ใช่สิ่งที่ดีงาม เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้นไม่ได้สร้างสรรค์ กลับทำลายรุ่นน้องทั้งร่างกายและจิตใจ

“...ในวงการนักเล่นเน็ตทั้งหลาย คงไม่มีอะไรฮิตไปกว่า โปรแกรมแชท แล้วละคุณ โยม ...เจ้า โปรแกรมที่ว่านี่ดีได้ง่าย ดิดไว ยิ่งกว่าคิดหวัดจากเพื่อน... วัยรุ่นติดกันทั่วบ้านทั่วเมือง ใครไม่เล่นถือว่าเชย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๑๑๕)

จากตัวอย่างถือเป็นค่านิยมของวัยรุ่นยุคการสื่อสารไร้พรมแดนที่มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไม่เหมาะสม

“...กระเป๋าหิ้ว... โทรศัพท์ที่หลายคนคอยวิ่งไล่ซื้อให้ทันสมัย ตลอดเวลา...วัยรุ่นหลายคนเห็นอะไรออกใหม่ๆ ไม่ได้ ต้องรีบถลาออกไปซื้อ ไปจับจองมาเป็นเจ้าของ ทั้งที่ก็ยังไม่รู้เลยว่าอยากได้เอาไปทำอะไร จะเอาเงินที่ไหนมาซื้อ ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยรุ่น. น.ป.ป. : ๑๓๑)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นค่านิยมด้านวัตถุหรือปัจจัยภายนอกที่ไม่สำคัญ ของวัยรุ่นที่ทำให้วัยรุ่นกลายเป็นคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไร้เหตุ

๑.๑.๕ อยากู้อียากลอง

“...หมั่นเขี้ยวเหมือนกันนะคุณ โยมเวลาที่เห็นเด็กอายุแค่ ๑๒-๑๓ ขึ้นสูบบุหรี่กันนุ้ย ๆ อยากเข้าไปแจกหัวให้ปู่ศัสคนละทีสองที เป็นเด็กเป็นเล็กอยู่แท้ ๆ ริดลงของตั้งแต่เด็ก...การสูบบุหรี่เหมือนเป็นแฟชั่นอย่างหนึ่ง

ของวัยรุ่นนั้ไปแล้วคุณ โยม...”

(ธรรมะเคลิเวอริ์ ชุคธรรมะวัยรุ่นนั้. ม.ป.ป. : ๑๓๖)

“...จำวัยรุ่นนั้ที่ขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์อีกข่าวก็เห็นจะเป็นพวกแก๊งซึ่ง
ป่วนเมืองนี้แหละ...”

(ธรรมะเคลิเวอริ์ ชุคธรรมะวัยรุ่นนั้. ม.ป.ป. : ๑๖๓)

“..ความรักก็เหมือนขนมหวานใครเห็นก็อยากลอง แต่กลับไม่รู้ถึงโทษ
ของมัน...”

(ธรรมะเคลิเวอริ์ ชุคธรรมะวัยรุ่นนั้. ม.ป.ป. : ๕๓)

ลักษณะนิสัยของวัยรุ่นนั้อีกประการหนึ่งตามทัศนะของพระมหาสมปอง
ตาลปุตโต คือ ความอยากรู้อยากลอง อะไรที่เห็นผู้ใหญ่ทำ หรือคนอื่นทำได้ ตนเองก็อยากจะทำ
บ้าง โดยไม่รู้ว่สิ่งที่ทำลงไปผิดหรือถูก จนเมื่อได้ทำลงไปแล้วจึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา
ดังตัวอย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น เช่น การอยากลองใช้สิ่งเสพติดเพราะเห็นเพื่อนทำ คิดว่มันเท่
หรือการขับรถแข่งกันในที่ที่เป็นอันตราย หรือการริอาจมีความรักก่อนวัยอันควร เป็นต้น

๑.๒ ปัญหาของวัยรุ่นนั้

จากการศึกษาพบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหา
ของวัยรุ่นนั้ไว้ ๓ ประการหลัก ได้แก่

๑.๒.๑ ด้านการเรียน

๑.๒.๒ ด้านความรัก

๑.๒.๓ ด้านปัญหาการช้คดีค่านิยมที่ผิด

๑.๒.๑ ด้านการเรียน

วัยรุ่นนั้ยุคปัจจุบันค่อนข้างเคร่งเครียดกับการเรียนมาก จนไม่รู้จ้การแบ่งเวลา
ที่ถูกต้อง ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ จนบางครั้งเมื่อหาทางออก
ให้กับตนเอง ไม่ได้ก็ต้องฆ่าตัวตายในที่สุด ดังตัวอย่างข้อความตามทัศนะของพระมหาสมปอง
ตาลปุตโต ที่มีต่อปัญหาการเรียนของวัยรุ่นนั้ ดังต่อไปนี้

“...คนเราต้องเครียดบ้าง ชีวิตมันถึงจะมีสีสัน แต่ไอ้ที่เครียดจ้ด ๆ เครียด
แบบผิดคนนุษย์มนา ก็เพราะเราไม่รู้จ้กที่จ้จะแบ่งเวลาเรียน เวลาล่นให้เป็น

จึงหว่า เราถึงต้องมานั่งเครียดเมื่อถึงเวลาที่ไฟลนกัน เครียดที่อ่านหนังสือ
ไม่ทัน เครียดที่คะแนนออกมาไม่ดี สุดท้ายก็เรียน..เครียด..กินเหล้า..”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๔๔)

“...แค่สอบกลางภาค ปลายภาคปกติก็ทำเอาหัวฟูไม่อยู่ทรงหมดสวย
หมดหล่อแล้ว นี่ยังมีสอบแอดมิชชันหรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกหนึ่ง
สนาม ที่ไม่ว่าใครก็ต้องอดตาหลับขับตานอนอ่านหนังสือข้ามเดือน เรียกว่า
เครียดลงม้ามกันเลยทีเดียว

ถ้าใครได้ไปดูหนังเรื่อง Final Score คงเห็นแล้วว่า เป็นวัยรุ่นไม่ง่าย
อย่างที่คิด อาตมาก็ว่าจริงนะคุณ โยม ยิ่งมาเป็นวัยรุ่นในสมัยนี้ด้วยแล้วยาก
แบบทวีคูณ ถ้าฟังจะเรียนให้สอบผ่านแต่ละวิชาแข่งกับเพื่อนในห้อง
ก็หิวบานแล้ว นี่ยังต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยแข่งกันทั่วประเทศอีก...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๕๔)

“...อาตมารู้สึกเศร้าใจกับข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อย ๆ หนึ่ง
ในนั้นคือ ข่าวนักศึกษาฆ่าตัวตายเพียงเพราะสอบไม่ผ่าน เครียดจัดกับ
การเรียน ทั้งที่เหลืออีกไม่กี่เทอมก็จะ ได้วุฒิใจกับใบปริญญาที่พ่อแม่ส่งใจมา
ช่วยเรียนอยู่ทุกวัน คิดดูซิว่า เรียนภาษาเยอรมัน แล้วสอบไม่ผ่าน พุดไม่ได้
ฟังไม่รู้เรื่อง แล้วฆ่าตัวตายเพราะอายเพื่อน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๖๕)

จากตัวอย่างข้อความข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นทัศนคติของพระมหาสมปอง
ตาลปูดุ โด ที่มองว่าการเรียนของวัยรุ่น เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับวัยรุ่นที่แบ่งเวลา
ไม่ถูกต้อง เครียดกับการเรียนจนเกินไป ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น เครียดมากก็จับกลุ่ม
กันดื่มเหล้า หรือบางคนถึงขั้นฆ่าตัวตาย เป็นต้น

๑.๒.๒ ด้านความรักของวัยรุ่น

พระมหาสมปอง ตาลปูดุ โด มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาความรักของวัยรุ่น
ดังตัวอย่างต่อไปนี้คือ

“...คนเหล่านั้น ไม่เว้นแม้แต่วัยรุ่นที่ดูเหมือนจะเป็นญาติห่าง ๆ ของวัด
และสงฆ์ เพราะนาน ๆ อาตมาจะเห็นวัยรุ่นเข้าวัดมาเยี่ยมอุโบสถ มาเยี่ยม

พระประธานสักที่ แต่คุณ โยมรู้ใหม่ว่าสมัยก่อนวัดเป็นเหมือนจุดนัดพบของ
หลายๆคู่..ผิดกับวัยรุ่นสมัยนี้ที่จุดนัดพบอยู่แถวโรงเรียนข้างละ โรงเรียน
ข้างละ ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๘๗)

“...เราชอบคิดว่าผู้หญิงผู้ชายมีคนเดียวในโลก คือคนที่เราชอบอยู่ คนที่
เราคบอยู่ เมื่อ ไม่ได้ เมื่อผิดหวัง ก็ตบตีแย่งกัน ก็ฆ่าตัวตาย...ชีวิตไม่ได้หยุดอยู่
แค่ ม.๕ ไม่ได้หยุดอยู่แค่มหาวิทยาลัยปี ๒ที่จะต้องรีบหาแฟนให้ได้...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๑๐๓)

“...เมื่อเร็ว ๆ นี้มีข่าวให้สะท้อนใจอีกแล้วคุณ โยม เด็กสาวกระโดดตึก
ฆ่าตัวตายประชดริก เพราะแฟนหนุ่มไม่สนใจ...อกหักที่ไร ผิดหวังที่ไร
ก็โทษว่าความรักทำร้ายตัวเอง กลับไม่โทษว่าตัวเองยึดติดกับความรักนั้นมาก
เกินไป จนไม่มีที่ว่างไว้รักตัวเอง ไม่มีที่ว่างไว้พักใจเมื่อคราวจะต้อง
ชมชานกลับมาพร้อมความเจ็บปวด...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๑๐๘)

“...การทำแท้งยอมเป็นสิ่งผิดอยู่แล้ว แม้แต่กฎหมายบ้านเมืองยังมี
ข้อห้ามบดลงโทษไว้ชัดเจน การทำแท้ง คือการทำลายชีวิตหนึ่งชีวิต...
ความรักก็เหมือนขนมหวานใครเห็นใครก็อยากกิน ใครเห็นใครก็อยากลอง
แต่กลับไม่รู้ถึงโทษของมัน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๕๓)

จากตัวอย่างข้างต้นทำให้ทราบถึงทัศนคติของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต
ที่มองปัญหาความรักของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่สำคัญ มองว่าวัยรุ่นยังรักไม่เป็นใช้ความรักในทาง
ที่ไม่ถูกต้อง ลุ่มหลงกับความรักรักคนอื่นมากกว่ารักตัวเอง รวมทั้งการรักที่ไม่รู้จักกาลเทศะ
เมื่อผิดหวังในความรักก็ไม่สามารถใช้สติในการแก้ปัญหาได้ จนในที่สุดก็ต้องฆ่าตัวตายประชด
ความรักทั้งที่ทำที่สุดก็ไม่ได้อะไรกลับมา หรือบางครั้งเมื่อวัยรุ่นขาดการยับยั้งชั่งใจ ก็ต้องมา
ให้พ่อแม่เลี้ยงลูกให้ หรือเอาเด็กไปทิ้ง หรือทำแท้งกลับกลายเป็นปัญหาสังคมตามมาอีก

๑.๒.๓ ด้านปัญหาการยึดติดค่านิยมที่ผิด

พระมหาสมปอง คาลปุตฺโต ได้แสดงทัศนะปัญหาของวัยรุ่นเรื่องการยึดติดค่านิยมด้านต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...การสูบบุหรี่เหมือนเป็นแฟชั่นอย่างหนึ่งของวัยรุ่นไปแล้วคุณ โยม ไม่สูบไม่เทห์ ไม่สูบไม่แนว...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๑๗๖)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นค่านิยมการทำสิ่งที่ไม่ดีแล้วคิดว่าดีหรือคนอื่นจะมองว่าเทห์ โดยไม่มองถึงโทษหรือผลที่ตามมา เช่น การสูบบุหรี่ พระมหาสมปอง คาลปุตฺโต มองว่า ปัจจุบันวัยรุ่นมีค่านิยมในการเลียนแบบค่อนข้างสูง เห็นผู้ใหญ่ เห็นเพื่อนคนอื่น ๆ ทำอะไรก็อยากทำตามบ้าง เพียงเพราะคิดว่าถ้าทำได้อย่างผู้ใหญ่ก็คิดว่าเทห์ แต่ในความเป็นจริงจะก่อให้เกิดโทษต่อตนเอง

“...ตอนนี้กระแสบอยแบนด์ ยังไม่ซาเลยนะคุณ โยม เมืองนอกเขามีบอยแบนด์ร้องเพลง เดินกันเวทีแทบลุกเป็นไฟ แต่บ้านเรามีบอยแบนด์ที่ดังกว่าเขาเสียอีก... ตีกันสนั่นเลยคุณ โยม ไม่เว้นแต่ผู้หญิงก็มีเกิร์ลแก๊งที่ตบกันสลบ... ข่าวนักเรียนตีกันสร้างความน่าหวาดหวั่นได้ไม่แพ้ความสงบของบ้านเมืองเราในตอนนี้สักเท่าไร เพราะดูเหมือนชาวกรุงอย่างเรา ๆ จะต้องหวาดผวาทุกครั้งที่เห็นแก๊งนักเรียนรวมตัวกันแถวป้ายรถเมล์...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๑๕๘)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงค่านิยมการยกพวกตีกัน การตั้งกลุ่ม หรือแก๊งขึ้นมาเพื่อสร้างความเด่นให้กับตัวเอง พอใครทำอะไรขวางหูขวางตา หรือไม่พอใจก็หาว่าหยามศักดิ์ศรีกัน ท้ายที่สุดก็ลงไม้ลงมือ ตบตีฆ่าฟันกัน กลายเป็นปัญหาให้กับสังคมอีก นอกจากนี้แล้วค่านิยมด้านวัตถุนิยมก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นมักใช้เงินเกินตัว จนเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การขายตัว ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...กระเป๋าหรูเชียว ไปเอาเงินที่ไหนมาซื้อ วันก่อนยังเห็นสะพานข้ามอยู่เลยวันนี้ดูเป็นไฮโซคีนะ ...ก็อยากจะตอบอยู่หรอก แต่จะให้บอกยังไงว่าทำงานเอาตัวเข้าแลกเกือบเดือนกว่าจะได้กระเป๋าสักใบ ของสวย ๆ งาม ๆ แพง ๆ

ใครก็อยากได้นะคุณ โยม.. ดูอย่าง โทรศัพท์หลายคนต้องวิ่งไล่ซื้อให้ทันรุ่นใหม่ตลอดเวลา วัยรุ่นหลายคนเห็นอะไรออกใหม่ๆ ไม่ได้ ต้องรีบถลาออกไปซื้อ ไปจับจองเป็นเจ้าของ ทั้งที่ยังไม่รู้เลยว่าอยากได้อะไรทำอะไร...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๑๓๑)

คำนิยามหรือกระแสของสื่อลามกก็เป็นอีกปัจจัยที่นำมาสู่ความพลัดปลั่ง การตั้งท้อง การทำแท้ง โดยวัยรุ่นมักขาดสติ ยิ่งเมื่อได้รับสื่อต่าง ๆ ไปด้วยยิ่งกระตุ้นความรู้สึกอันขาดสติ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง ขอยกตัวอย่างข้อความที่แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้

“...วันนี้ไม่มีวัยรุ่นคนไหนที่ไม่เคยได้ยิน ไม่เคยเห็นสื่อลามกหรือออกเรียกว่าผ่านหูผ่านตากันแล้วถ้วนหน้าเชียวหละ..สื่อลามกเยอะขึ้นทุกวัน จะเลี่ยงได้อย่างไรละหลวงพี่ ยิ่งถ้าผมไม่รู้ไม่ทำเอาซะเลย เพื่อนก็ว่าผมป้อคคิ...”

๑.๓ การนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาตามทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต

จากการศึกษาทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต พบว่านอกจากทัศนะที่มีต่อวัยรุ่นทั้งลักษณะนิสัยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นแล้ว พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตยังได้แนะนำให้วัยรุ่นนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาเหล่านั้นดังตัวอย่างต่อไปนี้

การใช้ธรรมแก้ปัญหาเรื่องการเรียน

“...การเรียนแบบทางสายกลาง คือ การเรียนและเล่นที่มีการแบ่งเวลาอย่างเป็นระบบ ไม่เรียนมากจนเครียด หรือเล่นมากเกินไป ธรรมะเคลิเวอร์สอนว่า บางครั้งต้องหนัก ต้องเหนื่อย เราก็ต้องขอม เพราะผู้ที่ประสบความสำเร็จมากมาย ท่านมีความเครียด มีความจริงจัง จึงจะประสบความสำเร็จ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๔๖)

“..การแข่งขันของเค็ก็จะดีได้ก็ต่อเมื่อเป็นการแข่งขัน เพื่อยกระดับความสามารถและทักษะต่างๆให้ดีขึ้นเรื่อยๆและที่สำคัญ เมื่อดีขึ้นแล้วต้องไม่ดูถูกคนอื่น...การแข่งขันที่สำคัญที่สุด แน่แน่นอนขอมหนี ไม่พ้นการแข่งขันตัวเอง เพราะหากเราสามารถเอาชนะใจของเราเองได้ เราขอมสามารถเอาชนะ

ทุกสิ่งได้ คัมภุทธภายิตที่ว่า มโนปุพพัง ขมาธัมมา มโนเสฏฐา มโนมา ธรรม
ทั้งหลาย มีใจเป็นใหญ่ มีใจเป็นประธาน สำเร็จได้ด้วยใจ”

(ธรรมะเคลียวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๕๒)

พระมหาสมปอง คาลปุคโคสอนให้วัยรุ่นในยุคที่มีการแข่งขันเรื่องการเรียน
ว่าให้รู้แพ้รู้ชนะ แข่งกันในทางที่ถูกต้อง ไม่ดูถูกคนอื่นควรแข่งขันสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้น
เพื่อเป็นแนวทางให้คนอื่น ๆ ได้ปฏิบัติตาม

“...การเรียนไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความชอบเพียงอย่างเดียว แต่ต้อง
อาศัยความเหมาะสมเข้าไปด้วย นั่นคือเราต้องรู้จักประเมินความสามารถของ
ตัวเองเสมอ ว่าความสามารถของเราอยู่ในแนวทางไหน ความรู้ทุกความรู้เป็น
ประโยชน์ ด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเรียนที่ไหน คณะอะไร อาตมาอยากเห็น
วัยรุ่นมีรอยยิ้มกับการเรียน มีเสียงหัวเราะกับการหาความรู้และมีความสุขกับ
สิ่งที่ตัวเองเลือกที่จะทำ...”

(ธรรมะเคลียวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๕๘)

จากข้อความข้างต้นเป็นการสอนให้รู้ว่าการเรียนได้คั้นนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบัน
หรือคณะที่คนเรียนจำนวนมากจะขึ้นอยู่กับความถนัด หรือความสามารถของตัวเอง
สิ่งสำคัญเราต้องมีความสุขในสิ่งที่เรากำลังทำจึงจะได้ผลดีที่สุด

การแก้ปัญหาเรื่องการเรียนของวัยรุ่น ที่พ่อแม่บังคับให้ลูกเรียนตามที่พ่อแม่
ต้องการหรือคิดว่า พระมหาสมปอง คาลปุคโคได้สอนให้นำหลักธรรมะ คือ อิทธิบาท ๔
ไปเป็นแนวทางในการพูดคุยหรือบอกเหตุผลกับพ่อแม่ ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“..ฉันทะ คือ ความรักในสิ่งที่กำลังทำ สิ่งที่เราเรียนรู้ “หนูรักศิลปะค่ะพ่อ
หนูชอบศิลปะ”

วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียร “ถ้าหนูได้เรียนศิลปะที่หนูรัก หนูจะต้อง
ขยันแน่นอนค่ะ หนูจะตั้งใจเรียน”

จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ “เวลาเรียนหนูจะใส่ใจกับการเรียนมากเลยคะ
เพราะหนูได้เรียนสิ่งที่หนูชอบ”

วิมังสา คือ การทบทวนพิจารณา “หนูจะหมั่นทบทวนสิ่งที่หนูเรียน
ฝึกฝีมือ คั่นคว้าเพิ่มเติม แล้วจะทำให้หนูเรียนได้ดียิ่งขึ้นแน่นอนค่ะ...”

(ธรรมะเคลียวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๖๐)

นอกจากนี้ยังสอนให้วัยรุ่นที่เคร่งเครียดกับการเรียนมากเกินไป พอไม่สมหวังเรื่องเรียน เช่น ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ สอบไม่ผ่าน หรือ ได้คะแนนน้อย ก็ผิดหวังกับชีวิตจนเป็นเหตุให้หลายคนคิดฆ่าตัวตาย ท่านจึงได้สอนว่า

“...ธรรมชาติเผลอหรืออยากให้เราใช้ชีวิตเข้ามาปิดป่าเงามืดที่บังตาให้จางหายไป ลองคิดดูว่ามีคนมากมายแค่ไหนที่ล้มเหลวบ้านแตก ไม่มีบ้านอยู่ แต่เขายังไม่คิดฆ่าตัวตาย ชีวิตเราต้องเจอเรื่องราวอีกมากมายแค่ไหน ทั้งเรื่องงาน เรื่องความรัก ยังมีอุปสรรคอีกเป็นกระบวนรอเราอยู่ แต่ก็มีความสุขรออยู่เป็น โลกคงเช่นกันเราจะยอมแพ้เสียแต่ตอนนี้เลยหรือ...”

(ธรรมชาติเผลอหรือ ชุคธรรมชาติวัยรุ่น. ๒๕๕๐ : ๖๐)

จากการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาเรื่องการเรียนของวัยรุ่นตามที่เสนอแนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต สรุปได้ดังนี้

๑. การเรียนแบบทางสายกลาง คือ รู้จักการแบ่งเวลาเรียนเวลาเล่นให้เหมาะสม ไม่ควรทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่งมากเกินไป หรือน้อยเกินไป
๒. การเรียนจะประสบความสำเร็จ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบัน หรือเลือกคณะที่ตนเองชอบ แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความถนัดของเรา อยากประสบความสำเร็จต้องรักและมีความสุขกับการเรียน
๓. การสอบแข่งขันที่ดีนั้นคือการสอบเพื่อยกระดับความสามารถและทักษะต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เราต้องรู้แพ้รู้ชนะ สิ่งสำคัญคือต้องรู้จักเอาชนะใจเราเองก่อน
๔. การเรียนจะประสบความสำเร็จเราจะต้องรักในสิ่งที่เราทำ ตั้งใจเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียน และหมั่นทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ
๕. เมื่อผิดหวังเรื่องการเรียนก็ต้องมีสติในการแก้ปัญหา ครั้นนี้ได้คะแนนน้อยก็ต้องเพิ่มความขยันในการอ่านหนังสือให้มากขึ้น

การใช้ธรรมชาติแก้ปัญหาเรื่องความรัก

วัยรุ่นกับความรักเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันแต่วัยรุ่นยังขาดสติในการครองชีวิต มักทำอะไรไปโดยอารมณ์ชั่ววูบจึงมักเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต จึงนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความรักของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

ท่านสอนให้วัยรุ่นรู้จักรักตัวเองก่อนที่จะรักคนอื่น การจะมีความรักนั้น ไม่ผิดแต่ต้องรักให้ถูกที่ถูกเวลาเหมาะสม สิ่งสำคัญต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด คือ การตั้งใจเรียน คึงตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...อาตมาเชื่อว่าความรักเป็นสิ่งที่ดี แต่ควรจะมีให้ถูกที่ ถูกเวลา ความรักที่ดีจะช่วยให้เรามีกำลังใจมีพลังที่จะคิดและทำสิ่งดี ๆ ต่อไป แต่เมื่อความรักทำให้เราทุกข์กลายเป็นสิ่งไม่ดี ก็ยังเป็นแรงให้เราคิดและทำสิ่งไม่ดีไปด้วยเช่นกัน ฉะนั้นความรักที่แท้จริงควรเริ่มจากตัวเองก่อน เริ่มที่จิตใจเรา เป็นสำคัญ รักในหน้าที่ของตนเอง คือรักในการเรียน รักครอบครัวคือ พ่อแม่ รักในวัยของตนคือรักที่จะใช้ชีวิตในวัยรุ่น ได้อย่างถูกต้องมีสติ มีศีลธรรม และรักตัวเอง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๕๐)

“...รักให้เป็น คือ เราต้องพิจารณาว่า รักแบบไหน รักทำไม แล้วเราจะรักไปในทิศทางไหน สมัยนี้ที่มีปัญหา ก็เพราะรักได้ แต่ไม่มีสมอง ไม่ใช่ปัญญา เจอกันแล้วชอบ ชอบกันเพราะสวยเพราะหล่อ สิ่งที่ได้กลับมาจึงเป็นเพียงแค่ ความหลง..สุดท้ายแล้วไม่ว่า รักจะเป็นอย่างไร หรือ รักเป็น เป็นอย่างไร ทุกความรักจะต้องมีเมตตา มีความปรารถนาดีที่จะมอบสิ่งดี ความรู้สึกดี ความหวังดี ให้แก่ผู้ที่เรารักไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใคร หากสมหวัง ความเมตตาในความรักนั้นจะทำให้รักษาและดำเนินรักที่เป็นสุข แต่หากผิดหวัง ความเมตตาที่ได้รักก็จะทำให้เรายินดีกับรักอย่างเป็นสุขเช่นกัน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๑๑๕)

การใช้ธรรมะแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น

ในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น เรื่อง การคบเพื่อน การใช้ชีวิตกับวัยทีนของวัยรุ่น พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ได้เสนอ ธรรมะในการแก้ปัญหาชีวิต ดังนี้

“...ความใจร้อนของวัยรุ่น จะต้องหยุดด้วย อุเบกขา หนึ่งในหลักสำคัญของพรหมวิหาร ๔ อุเบกขา คือ การวางเฉย วางเฉยต่อการถูกดูค่า วางเฉยต่อ

การถูกขาม ปล่อยให้มันผ่านไป ไม่ต้องแบกมันไว้ให้หนัก ให้ใจชุ่มฉ่ำ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๑๖๐)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านใช้หลักธรรมะพรหมวิหาร ๔ ในการสอนวัยรุ่นที่มัก
รวมกลุ่มยกพวกตีกัน เพียงเพราะศักดิ์ศรี หรือความใจร้อนของวัยรุ่น

“...ธรรมะเคลิเวอร์อยากเตือนให้วัยรุ่นมีสติที่จะพิจารณาถึงผิดชอบชั่วดี
คนอื่นเขาเคยลองเคยเสพก็มีตัวอย่างให้ดูตั้งมากมาย ดาญไปแล้วก็มี เกือบตาย
ก็มี เขากลับมาเตือนเราก็มามากมาย บอกถึงโทษเพื่อที่เราจะได้ไม่ต้องทำตาม
ไม่ต้องลอง เพราะเขาลองเขาเจ็บให้ดูแล้ว...ดาญให้ดูนักค่อนักแล้วยังไม่พอ
เป็นอุทาหรณ์ได้หรือ ทำไมเราต้องไปลองเพื่อให้ตัวเองตกเป็นเหยื่อ เป็นทาส
ของอบายมุข อบายมุขคืออะไร อบาย คือ ความเสื่อม ความไม่ดี มุข คือ ทาง
หรือประตู อบายมุขจึงหมายถึง ทางแห่งความเสื่อม หรือประตูแห่ง
ความเสื่อม ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๑๓๘)

พระมหาสมปอง ดาญปุตุ สอนให้วัยรุ่นที่คิดคะนอง หลงมัวเมากับอบายมุข
ต่าง ๆ ท่านเตือนให้วัยรุ่นใช้สติ หรือมีสติในการดำเนินชีวิต สิ่งไหนที่ไม่ดี รู้ว่าไม่ดี เห็นแล้วว่า
ไม่ดี ก็ใช้สติเตือนให้ตนเองอย่าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

“...ธรรมะเคลิเวอร์อยากให้วัยรุ่น วัยที่กำลังสนใจความทันสมัย
ความสวยงาม ได้รู้จักใช้ความสันโดษ นั่นคือไม่ใช่เกินตัว ไม่อยากเกินตัว
แต่ให้ใช้เท่าที่มี เท่าที่หาได้ แล้วเราจะมีความสุขกับสิ่งที่เราได้รับ ไม่ต้องไป
ร้อนใจอยากได้ จนต้องเอาตัวเข้ารก...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะวัยรุ่น. ม.ป.ป. : ๑๓๓)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านใช้สอนวัยรุ่นที่มีค่านิยมใช้ของฟุ่มเฟือย อยากได้
อยากมี อยากเป็นเกินตัว โดยท่านใช้หลักของความสันโดษในการสอน คือให้รู้จักพอประมาณ
ในตนเอง

๒. ทักษะที่มีต่อวัยทำงาน

ตามทัศนะของพระมหาสมปอง คาลปุคฺโต ที่มีต่อคนวัยทำงานนั้นท่านมองว่า คนวัยทำงานเป็นกลุ่มคนที่ใหญ่ที่สุดและทรงอิทธิพลที่สุด เพราะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศของเรา

ในการศึกษาทัศนะของพระมหาสมปอง คาลปุคฺโต ที่มีต่อวัยทำงานยุคปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อในการศึกษา ดังนี้ คือ ปัญหาของวัยทำงาน และการนำหลักธรรมมาแก้ปัญหา ตามทัศนะของพระมหาสมปอง คาลปุคฺโต ดังจะกล่าวและยกตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ ปัญหาของคนวัยทำงาน

๒.๑.๑ ด้านการดำเนินชีวิตเฉพาะตน

๑) ทำงานตามเวลาแบบตายตัว

พระมหาสมปอง คาลปุคฺโต มองว่าคนวัยทำงานจะทำงานเป็นเวลา ตายตัว ทำให้อาจเบื่องานที่ทำอยู่ เพราะจำเจ และส่งผลให้บางคนต้องเปลี่ยนงานอยู่เป็นประจำ ดังข้อความต่อไปนี้

“...สำหรับคนวัยทำงานคงไม่มีอะไรสำคัญมากไปกว่าการตื่นก่อน ใ้ไก่ให้ วิญญาณยังไม่เข้าร่าง แล้วต้องรีบออกไปยืนสลิ้มสลิ้อรอรดเมล์ ต่อรถไฟฟ้า แล้วตั้งหน้าตั้งตาเดินเข้าทำงานให้ทันเวลาตอกบัตร...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๒๒)

“...สาเหตุหลัก ๆ ของคนเบื่องานไม่มีอะไรมากไปกว่า ความจำเจ ซ้ำซาก ไม่ตื่นตื่นทำท่าย ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๓๙)

๒) ทุ่มเทกับการทำงานจนเกินงาม

“...เอาตมาเข้าใจว่าสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้คุณ โยมต้องเครียดกับการหาเงินมากขึ้น แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเราต้องเอาชีวิตทั้งหมดไปฝากไว้กับงานจนไม่สามารถ โง่หัวขึ้นมาองรอบตัวได้ บางคนบ้งงานซะจนกว่า จะเงยหน้าขึ้นมาองงาน แพนก็ทิ้งไปแล้ว บางคนมอหน้ามอองกระจก

ตกใจตัวเอง หน้าแก่ตื่นกาป็นขึ้นหน้าชะท้วเลขก็มี หากความสำเร็จจากการทำงานอย่างบ้าคลั่งคือ ตำแหน่งสูง ๆ แต่ต้องแลกกับการสูญเสียคนรักที่คอยให้กำลังใจ สูญเสียความสัมพันธ์อันดีกับคนรอบตัว หรือแม้แต่สูญเสียสุขภาพที่ดีของตัวเอง ไป มันก็ไม่คุ้มค่ากันหรือคุณ โยม...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยทำงาน. น.ป.ป. : ๖๖)

๓) ปัญหาการขาดความรับผิดชอบ

นอกจากคนที่ทุ่มเทงานจนเกินงามแล้วยังพบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มีทัศนะว่ามีคนบางจำพวกที่ไม่ใส่ใจกับการทำงาน ขาดความรับผิดชอบ ทำงานสายบ้าง เวลางานก็ทำอย่างอื่นบ้าง กินแหลงเพื่อนบ้าง ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...คนทำงานนี่ก็แปลกนะคุณ โยม เวลาทำงานแทนที่จะรีบ ๆ ทำ แต่นี่กลับชอบความเพลิดเพลินมากเสียจนวันๆแทบจะไม่ทำอะไร แป็บ ๆ ยกกระจกขึ้นมาส่องบิ๊บสิ่ว แป็บ ๆ หยิบแป้งขึ้นมาผัด แป็บ ๆ เซย์ฮัลโลให้กับแฟน รู้ตัวอีกทีก็เลิกงาน ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยทำงาน. น.ป.ป. : ๑๒๖)

“...ใคร ๆ ก็อยากมาทำงานสาย เพราะขี้เกียจตื่นเช้า นั่งสัปหงกฝ้ารอดคิดกว่าจะถึงที่ทำงาน และใคร ๆ ก็อยากกลับบ้านไว เพราะเหนื่อยจากการนั่งทำงาน หัวข้าว แลบบางคนเวลามาทำงานสายแล้วชอบทำเนียน คือเวลาเดินเข้าออฟฟิศมาจะทำหน้ายุ่ง ๆ หงุดหงิด ๆ ไว่ก่อน เหมือน ไปถึงมีปัญหาอะไรมาตอนเช้า...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะวัยทำงาน. น.ป.ป. : ๘๑)

๒.๑.๒ ปัญหาที่เกิดเพื่อนร่วมงาน

๑) การทำงานแบบแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

“...เพื่อนร่วมงานจัดซื้อจัดจ้างเอง จัดหากันเอง จนแบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า การเมืองบ้านเราก็ดร้อนพอดัวแล้วคุณ โยม ยังมีเรื่องร้อนระบาด ไปถึงที่ทำงาน อิกก็น่าลำบากใจอยู่ ...แทนที่จะมุ่งความสนใจมาที่งาน แต่กลับต้องเอาสมองไปคิดว่าจะอยู่ฝ่ายไหนดี ฝ่ายไหนให้ประโยชน์เยอะกว่า ฝ่ายไหนพาวเวอร์

เยอะกว่า...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๐๓)

๒) มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน

การทำงานของคนวัยทำงานทุกคน หรือทุกงานจะต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ดังนั้นการทำงานร่วมกับคนอื่นที่ต่างความคิด อาจมีปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ทำให้การทำงานไม่ราบรื่น หรือทำให้ขาดความสุขในการทำงาน พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตมองว่า ปัญหาระหว่างเพื่อนร่วมงานนั้นก็คงเป็นปัญหาของคนชอบนินทา คนที่อิจฉากันตั้งข้อความต่อไปนี้

“...เพื่อนร่วมงานก็เหมือนตัวชี้ชะตาการทำงานอย่างหนึ่งเลยก็ว่าได้ ถ้าเจอเพื่อนร่วมงานดี งานเราก็ดี สังคมเราก็ดีด้วย ถ้าเจอเพื่อนร่วมงานไม่ดี งานเราก็อาจแย่ลง ตัวเราก็จะตกอยู่ในวงจรของคนไม่ดี ไหนจะเพื่อนร่วมงานที่นินทาเออ ชอบเอาหน้าเออ ชอบกินแรงเพื่อนเออ สารพัดเลยละคุณ โยม.. บางคนทำงานไม่ได้อย่างเพื่อนร่วมงานก็อิจฉาเขา แอบทำงานเขาเสียหายก็มี แอบเอามาคัดแปลงเป็นของตัวเองก็มี แล้วอวดอ้างว่าเป็นของตนเอง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๐๓)

“...เป็นธรรมดาซะแล้วคุณ โยม สังคมไหนไม่มีคนนินทานินทาชิแปดลก คนพวกนี้นินทาได้ทุกเรื่องละคุณ โยม เรื่องดีก็เมาท์ เรื่องเศร้าก็บอกล่อ ยิ่งเรื่องข่าวคราว หรือข่าวลวาคด้วยแล้วละก็ชอบเลย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๐๓)

๒.๑.๓ ปัญหาอันเกิดจากเจ้านาย

นอกจากปัญหาที่เกิดจากการทำงานไม่ว่าเกิดจากผู้ทำงาน หรือเพื่อนร่วมงาน ปัญหาหนึ่งที่พระมหาสมปอง มองว่าเป็นปัญหาสำคัญของคนวัยทำงาน คือปัญหาระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง เช่น ปัญหานายจ้างใช้งานเกินค่าจ้าง ปัญหานายจ้างไม่จ่ายเงินเดือน ปัญหา นายจ้างไม่ยุติธรรม ปัญหาเจ้านายทำงานไม่เป็น ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...การทำงานถ้าไม่หนักไม่เหนื่อยก็ไม่เรียกว่าเป็นการทำงานสิคุณ โยม แต่การทำงานก็ต้องมองที่กำลังความสามารถของตัวเองด้วยว่าสามารถทำได้แค่ไหน หนักแค่ไหน เพื่อจะไม่ทำลายสุขภาพกายและใจของตัวเอง

ยิ่งยุคปัจจุบันด้วยแล้ว นายจ้างที่โหนกี้ยากได้ลูกจ้างที่ทนงานกันทั้งนั้น แต่ไอ้เราก็อไม่ใช่หุ่นยนต์ไม่มีหัวใจ จริงไหมคุณ โยม เหนื่อยไม่เป็น รื่องไม่เป็น กินไม่เป็นชะที่โหนกกัน...”

(ธรรมะเคลียวอริ ชุคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๘๕)

จากตัวอย่างข้อความข้างต้นเป็นการสะท้อนปัญหาของคนวันทำงานกับเจ้านายที่ชอบใช้งานเกินค่าจ้างเอาเปรียบลูกจ้าง หรือนายจ้างประเภทที่ไม่จ่ายเงินเดือนลูกน้อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...คุณ โยม ลูกจ้างหลายคนมีอาการน้อยใจเจ้านายอยู่มากเหมือนกัน ก็คิดดูเถอะ ทำงานตั้งแต่ไก่โหว่ เลิกงานหลังตะวันตกดิน ทำงานตัวเป็นเกลียว บิดจนไส้จะขาด แต่พอสิ้นเดือนแทนที่จะได้ชื่นใจแค่กลับต้องมาสิ้นใจเพราะไม่ได้เงินเดือนมาอย่าได้...”

(ธรรมะเคลียวอริ ชุคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๘๒)

เจ้านายอีกประเภทที่กลายเป็นปัญหาสำหรับคนวัยทำงาน คือ เจ้านายประเภทเลือกที่รักมักที่ชังและเจ้านายประเภทอ่อนหัด ทำงานไม่เป็น ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...แต่ถ้าเห็นชัดเลยว่าเจ้านายลำเอียงสุด ๆ โยมมาให้เราคนเดียวเลย ส่วนเพื่อนที่ทำงานระดับเดียวกันกลับนั่งสบาย เดินหัวรอดต่อกระซิกกับเจ้านายไปวัน ๆ ไอ้เรานะรี นั้งปั่นงานหน้าค้ำหน้ามีค้อยู่ก ๆ เจ้านายกลับหมางเมิน มันน่าน้อยใจนัก...”

(ธรรมะเคลียวอริ ชุคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๘๕)

“...อีกหนึ่งปัญหาของคนวัยทำงานที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ที่เพิ่มขึ้นนั้นหมายถึงคนทำงานในระดับผู้บริหาร หรือระดับหัวหน้าที่ได้รับตำแหน่งไม่เหมาะสมกับความสามารถ หรือ ไม่มีคุณวุฒิ วิทยุติมากพอ จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลยทำเอาบรรดาลูกน้องต้องปวดหัวไปกับวิธีทำงานแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ...”

(ธรรมะเคลียวอริ ชุคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๒๐๕)

๒.๒ ธรรมะสำหรับคนวัยทำงาน

คนวัยทำงานถือเป็นกลุ่มคนที่ใหญ่ที่สุด และทรงอิทธิพลมากที่สุด เพราะถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ จากทัศนะของพระมหาสมปอง คาลปุคฺโคโตที่ท่านแสดงความคิดเกี่ยวกับปัญหาของคนวัยทำงานไว้ข้างต้นนั้น ท่านยังได้เสนอแนวทางการนำธรรมะมาใช้แก้ไขปัญหาชีวิต ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ธรรมะสำหรับคนทำงาน

จากปัญหาที่ได้เสนอไปทั้งหมดที่เกิดจากการทำงานในแต่ละวัน พระมหาสมปอง คาลปุคฺโคโต จึงได้เสนอหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานร่วมกับคนอื่นให้มีความสุข และสามารถแก้ปัญหาเมื่อต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ธรรมะที่เป็นหัวใจหลักของการทำงานนั้นมีมากมายเหลือคุณ โยม...

อริยมรรค ๘ มรรค หมายถึง หนทางดับทุกข์ ประกอบด้วย หนทาง ๘ ประการ อันได้แก่ สัมมาทิฐิ คือ ปัญญาชอบ สัมมาสังกัปปะ คือ คำริชอบ สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ สัมมากัมมันตะ คือ ทำงานชอบ สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีพชอบ สัมมาวายามะ คือ เพียรชอบ สัมมาสติ คือ ระลึกรชอบ สัมมาสมาธิ คือ ตั้งใจชอบ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๒)

มรรค ๘ เป็นหลักธรรมที่ใช้สำหรับคนทำงาน ที่จะต้องใส่ใจทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้ทำ หากนำหลักธรรมนี้ไปใช้ก็จะทำให้การทำงานลุล่วงไปได้

หรือหลักธรรมอริยบท ๔ เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จในการทำงาน ดังข้อความต่อไปนี้

“...องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสอนหนทางแห่งความสำเร็จของผู้ทำงานว่าควรยึดหลักอริยบท ๔ คือ ฉันทะ มีความพอใจในการทำงาน วิริยะ มีความเพียรในการทำงานนั้น จิตตะ จดจ่อเอาใจใส่กับงานที่เราทำ และ วิมังสา มีปัญญาหมั่นพิจารณาตรึกตรองในการทำงานนั้น...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๔๐)

ธรรมะที่นำมาปรับใช้กับการเข้าสังคมหรือเข้ากับเพื่อนร่วมงาน คือ สังคหวัตถุ ดั่งข้อความต่อไปนี้

“...จริง ๆ แล้วสังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่มักใช้ในการแก้ปัญหาสังคม ที่วุ่นวาย เพื่อให้คนมีความสามัคคีมากขึ้น แต่ในส่วนนี้ก็สามารถนำมา ปรับปรุงใช้ในการเข้าสังคม และการวางตัวให้ดีในสังคม ไม่ใช่การสร้างภาพ แบบที่หนุ่มสาวสมัยนี้ชอบพูดกันนะคุณ โยม แต่เป็นการสร้างบุคลิกที่เกิดจาก ความจริงใจล้วนๆ มาดูกันว่าสังคหวัตถุมีอะไรบ้าง ทาน คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใ้กัน ปิยวาจา คือ การพูดจาอ่อนหวาน ไพเราะ อุตถจริยา คือ การบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อกัน สมานัตตนา คือ การวางตัวให้เข้ากับคนทั้งหลายได้...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชูคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๐๐)

หลักธรรมที่สอนให้คนรู้จักคุณค่าของเวลาในการทำงาน คือ กาลัญญุตาดังข้อความต่อไปนี้

“...อาตมาขอแนะนำให้คุณ โยมรู้จักหลักธรรมที่มีชื่อว่า กาลัญญุตาคือ ความเป็นผู้รู้จักกาล หมายถึง การรู้จักเวลาได้แก่ การรู้เรื่องเวลา การรู้ค่าของ เวลา และการรู้จักใช้เวลา...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชูคธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๒๗)

๒.๒.๒ ธรรมะสำหรับนายจ้าง

นายจ้างที่อยากได้ลูกจ้างที่ดีนั้น ตนเองก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ปกครอง ลูกจ้างอย่างยุติธรรมมีหลักธรรมประจำใจดังที่พระมหาสมปอง คาสปุกุโต เสนอไว้ ดังนี้

“หากจะกล่าวถึงคุณธรรมหรือธรรมะของผู้นำ ผู้บริหารแล้ว ต้องยกให้ หลักธรรมหัวข้อนี้เป็นอันดับหนึ่งเลยคุณ โยม ทศพิทธราชธรรม หลักธรรมของ นักปกครอง โดยแท้จริงแล้ว ทศพิทธราชธรรม ๑๐ ประการ หรือ ราชธรรม ๑๐ มีความหมายถึง จริยวัตร ๑๐ ประการ มีความหมายถึงจริยวัตร ๑๐ ประการ ที่ทรงประพฤติเป็นหลักประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของ ผู้ปกครองบ้านเมืองให้มีความเป็น ไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ ประชาชนซึ่งหลักธรรมนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดินหรือ

ผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในทุกซ์
องค์กรก็สามารถใช้หลักธรรมนี้ได้เช่นกัน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชูธรรมะวัยทำงาน. ม.ป.ป. : ๑๖๕)

สรุปทัศนะของพระมหาสมปอง คาลปุตุ โดต่อคนวัยทำงานได้แสดงความคิดเห็นถึง
ปัญหาของคนวัยทำงานไว้ ดังนี้ คือ

๑. ปัญหาจากการทำงานตามเวลาตายตัว ทำให้คนวัยทำงานเบื่อกับงานที่จำเจ
อาจส่งผลให้ทำงานอย่างไม่มีความสุข และอาจเปลี่ยนงานได้บ่อย

๒. ทุ่มเทกับการทำงานจนเกินงาม

๓. การทำงานแบบแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

๔. มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ปัญหาคนชอบนินทา คนชอบเอาเปรียบ
เพื่อน เห็นแก่ตัว

๕. ปัญหาคนไม่ใส่ใจงาน

๖. ปัญหาอันเกิดจากเจ้านาย

โดยมีธรรมะที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ มรรค ๘ อิทธิบาท ๔ กาลัญญุต
ทศพิทธาธรรม

๓. ทัศนะที่มีต่อสถาบันครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าพระมหาสมปอง คาลปุตุ โด ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ
ครอบครัวซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ หากแต่มีความสำคัญต่อสังคมมองครวมอย่างยิ่งยวด
ในครอบครัวประกอบไปด้วยคนหลากหลายวัย บางบ้านมีทั้งปู่ย่าตายาย ลูกชายวัยรุ่น รวมทั้ง
เด็ก และพ่อแม่วัยทำงาน ความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นจะยังมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิด
ปัญหาต่าง ๆ ตามมา

พระมหาสมปอง คาลปุตุ โด มีทัศนะถึงปัญหาภายในครอบครัว และเสนอแนวทาง
ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ลักษณะของครอบครัวในสังคมปัจจุบัน

พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต แสดงทัศนะถึงสถาบันครอบครัวในยุคปัจจุบันว่า กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นครอบครัวใหญ่ที่มีความอบอุ่นปรองดองกัน แต่ปัจจุบัน การดำรงชีวิตทำให้ทุกสิ่งเปลี่ยนไป อันเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังข้อความที่ท่านกล่าวไว้ ดังนี้

“...ครอบครัวสมัยก่อนมีความอบอุ่นปรองดองกันมากเลยคุณ โยม มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน แม่ไม่อยู่ ป้าช่วยเลี้ยงหลาน ตาไม่อยู่ น้ามาดูแลยาย แทนตา บ้านป้าทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทั้งตระกูลก็ขนขววนพากันไปช่วยทำบุญ การอบรมสั่งสอนก็เป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น...แต่สมัยนี้หายไปถึงอบ หมดแล้วคุณ โยม ครอบครัวเป็นแบบกองทัพ อย่างที่คิดที่สุดก็มีแต่พ่อแม่ลูก เท่านั้น นั่นเป็นเพราะสภาพสังคม การทำงาน การดำรงชีวิตบีบบังคับให้คุณ โยมกลายเป็นกลุ่มคนที่ต้องเอาตัวรอดในสังคมให้ได้...”

(ธรรมะเคลียวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๒๓)

๓.๑ ปัญหาของครอบครัว

ดังทัศนะของพระมหาสมปอง ข้างต้นที่ได้กล่าวไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาจากการศึกษาพบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ได้นำเสนอทัศนะปัญหาของครอบครัวเกิดจากเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ

๓.๑.๑ ปัญหาภายใน

๓.๑.๒ ปัญหาภายนอก

๓.๑.๑ ปัญหาภายใน

ปัญหาภายใน หมายถึงปัญหาอันเกิดจากคนในครอบครัว ปัญหาที่เกิดจากภรรยา ปัญหาที่เกิดจากสามี ปัญหาที่เกิดจากลูก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑) ปัญหาที่เกิดจากภรรยา

ปัญหาของครอบครัวที่เกิดขึ้นจากภรณานั้น มีหลายสาเหตุ ดังจะยกตัวอย่างดังนี้

ภรรยาขาดความรับผิดชอบในบ้าน

“...คุณโยมผู้หญิงสมัยนี้ทำงานเก่งมาก บางคนรับราชการ บางคนเป็นหมอ บางคนมีตำแหน่งใหญ่โตมีลูกน้องเป็นร้อย ๆ คน แต่กลับตกม้าตายกับเรื่องงานในบ้านเฉยเลย...ทำงานบ้านไม่เป็น ยิ่งเรื่องกับข้าวกับปลาแล้วละก็อย่าได้หวังเลย เพราะหม้อข้าวหม้อแกงเป็นยังงี้ยังนึกภาพไม่ออกเลย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๓๑)

จากข้อความดังกล่าวเป็นปัญหาอันเกิดจากผู้ที่เป็นภรรยา คือ ภรรยาไม่มีเสน่ห์ปลายจวัก ไม่มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำงานบ้านไม่เป็น คุณเลสาามีไม่เป็นก็เป็นที่ปัญหาที่อาจทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันได้

ภรรยาติดการพนัน

นอกจากภรรยาที่ไม่มีเสน่ห์ปลายจวักมักใจสามีแล้ว พระมหาสมปอง ตาลปุตโต มองว่า ภรรยาที่ติดการพนันก็กลายเป็นปัญหาของครอบครัว และอาจทำให้สามีเกิดความเบื่อหน่ายได้ เช่นเดียวกัน ดังข้อความ

“...สามีกลับมาด้วยความเหนื่อยล้าจากการทำงาน พอเปิดประตูเข้าบ้าน ๊ีบ เสียงและภาพแรกที่ได้รับรู้ คือ ป๊อกเก๋า ๒ เค็ง จ่าขมา ๆ...ศรีภรรยา นั่งใส่ผ้าถุงชั้นเข้าหัวเราะร่าเพราะเพิ่งกินเรียบรอบวง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๗๕)

ภรรยาเป็นใหญ่ในบ้านแต่เพียงผู้เดียว

การที่ภรรยาถืออำนาจและความเป็นใหญ่ในบ้านแต่เพียงผู้เดียว ทำให้สามีกลัวก็ไม่ใช่เรื่องดีเสมอไป เพราะอาจทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจในครอบครัวได้ เช่นเดียวกัน ดังข้อความที่ท่านมองว่าสิ่งนี้เป็นปัญหา

“...เรื่องนี้สำคัญเลยคุณโยม ผู้หญิงจะเป็นใหญ่หรือไม่ใหญ่เอาตามไม่รู้แต่ที่รู้ ๆ อย่านำได้กล้าหือเขยวนะ ไม่อย่างนั้นหนีเอาชีวิตกันแทบไม่รอดเลยละ ...ผู้หญิงสมัยนี้เก่งนะคุณโยม โดยเฉพาะเรื่องการทำงานนอกบ้าน บางคนเก่งมากซะจนหน้าทีการงาน และเงินเดือนเยอะกว่าสามีหลายเท่า

เป็นใหญ่อยู่นอกบ้านแล้ว ยังกลับมาเป็นใหญ่ในบ้าน ด้วยการคุมการเงิน การดูแลบ้าน ดูแลลูกอีก จนคุณ โยมผู้ชายอดน้อยเนื้อต่ำใจถามตัวเองไม่ได้ว่า “แล้วฉันจะเกิดมาทำไมเนี่ย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๘๒)

๒) ปัญหาที่เกิดจากสามี

นอกจากปัญหาครอบครัวอันเกิดมาจากผู้ที่เป็นภรรยาแล้ว ผู้นำครอบครัวหรือสามีก็เป็นต้นเหตุประการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

สามีเป็นเพศที่สาม

สามีภรรยาบางคู่ที่แต่งงานกันไปแล้ว เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เหมือนเพิ่งค้นพบตัวเองว่าต้องการอะไร จากเคยชอบผู้หญิงกลายเป็นชอบผู้ชาย ซึ่งพระมหาสมปอง ดาลปุตโต ก็มองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ดังข้อความ

“...ตอนนี้มีเทรนส์คิดใหม่เกิดขึ้นอีกแล้วคุณ โยม นั่นคือ ผู้หญิงมีสามี เป็นเกย์ นี่เรื่องจริงนะ ไม่ได้ล้อเล่น แล้วก็มิเยอะเสียวด้วย...งานนี้เข้าใจมาก คุณ โยม เพราะเสียวสามีให้ผู้หญิงอื่นก็ไม่เท่าไรหรอกแต่นี้เสียวสามีให้กับผู้ชายอื่น มันน่าเจ็บใจกว่าเป็นไหน ๆ เพราะขนาดเป็นผู้หญิงแท้ๆยังสู้ผู้ชายไม่...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๔๗)

“ปัญหามารักหลายใจเป็นปัญหาสำคัญของคนมีครอบครัวเลยทีเดียวได้ เป็นปัญหาที่บั่นทอนความเชื่อใจ บั่นทอนความรัก ความสุขให้หายไปทีละ น้อย จนเหลือแค่ความทุกข์ นั่นเป็นเพราะไม่รักษาสัจจะ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๕๖)

สามีนอกใจภรรยา

นอกจากปัญหาที่เกิดจากสามีกลับไปชอบผู้ชายด้วยกันแล้ว พระมหาสมปอง ดาลปุตโต ยังมองว่า ผู้ชายมักจะเจ้าชู้ทุกคน และก็จะกลายเป็นปัญหาของครอบครัว อีกด้วย ดังข้อความที่ท่านแสดงทัศนะไว้ ดังนี้

“...สามีที่นอกใจกัน เป็นเพราะจิตใจอ่อนแอของคุณ โยม ถ้าขาด ความซื่อสัตย์ต่อกัน ชีวิตคู่ก็สิ้นกลิ่นได้ง่าย ทั้งความหวาดระแวง

ความทุกข์กังวลใจจะเกิดมาตลอดเวลาซึ่งนำไปสู่ความทะเลาะเบาะแว้ง และ เลิกลากันในที่สุด...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๕๐)

สามีติดเหล้า

สามีที่แต่งงานแล้วยังมีนิสัยชอบเที่ยวชอบดื่มเหล้าก็ยังคงเป็นปัญหา ที่ยังแก้ไขยาก และยังทำให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวได้ เป็นอีกปัญหาหนึ่งตามทัศนะ ของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ดังข้อความ

“..คุณโยมสามีภรรยาบางคู่ต้องรับมือกับศึกหนักเรื่องเหล้ายา โดยเฉพาะ คุณโยมภรรยาที่มักจะมีสามีขึ้นมา แล้วก็มักจะเป็นทุกข์เสมอ ไหนจะต้องเอา เงินที่หาได้ไปให้สามีดื่มเหล้า ไหนจะต้องคอยหลบหนีหมักหมมคอกอยู่ ตลอดเวลา ทุกข์ทั้งกายทุกข์ทั้งใจ..”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๗๐)

๓) ปัญหาเรื่องลูก

มีลูกยาก

ครอบครัวที่แต่งงานกันแล้ว แน่ใจว่าย่อมอยากจะมีผู้สืบทอดสกุล อยากมีลูกด้วยกัน แต่บางครอบครัวก็มีลูกยาก ทำให้เป็นปัญหาทุกข์ใจภายในครอบครัวได้ เช่นเดียวกัน

“...คุณโยมที่มีลูกหลาย ๆ คน เลขเจ็ดขยาดกันไปเลยกับความลำบาก แต่ยังมีอีกหลายคนที่ยังไม่รู้ซึ่งถึงความลำบากที่ว่า และอยากจะมีลูกซึ่งด้วย ตัวเองเหลือเกิน แต่ทำอย่างไรก็ไม่มีความหวังว่าจะได้ลูกออกมาจนตัวสักที...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๑๓๕)

เด็กพิเศษ

พ่อแม่บางครอบครัวพอลูกแล้วก็ไม่พอใจ มีลูกชายอยากได้ ลูกผู้หญิง พอลูกผู้หญิงกลับอยากได้ลูกผู้ชาย ทำให้มีวิธีการเลี้ยงลูกแบบผิดไปจากธรรมชาติ และอาจทำให้กลายเป็นปัญหาตามมาได้อีก ดังทัศนะของพระมหาสมปอง ดังต่อไปนี้

“...ยิ่งคุณ โยมสมัยนี้เวลาจะมีลูกก็อยากเลือกเพศกันทั้งนั้น อยากได้คุณโตเป็นลูกชาย เวลาพี่น้องสาวจะได้คอยดูแลน้องได้ อยากได้ลูกสาวเพราะชอบผู้หญิงแต่งตัวน่ารัก อยากได้ลูกชายโตขึ้นมาจะได้เป็นทหาร เป็นหมอ แต่บางคนตอนคลอดได้ลูกชาย แต่ไป ๆ มา ๆ คันกลายเป็นลูกสาวไปซะนี้ มันน่าเจ็บใจลูกชายกลายเป็นผู้หญิง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๑๖๕)

เลี้ยงลูกด้วยวัตถุ

ในสังคมยุคปัจจุบันอย่างที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า เป็นสังคมของการทำงาน ของความเร่งรีบ บางครอบครัวพ่อแม่ไม่มีเวลาอบรม เลี้ยงลูก จึงให้เงินลูกใช้แบบไม่ขาดมือเลย ซึ่งพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ก็มองว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของครอบครัว เช่นเดียวกัน ดังข้อความที่ว่า

“...ก็ดูอย่างปัจจุบันนี้เป็นหลักเลย พ่อแม่ทำงานปั้นเงินกันจนเวียนหัว พอได้เงินมาก็เอามาวางแหมะไว้บนโต๊ะให้ลูกเอาไปใช้ ส่วนลูกก็เอาเงินไปใช้ไม่รู้เรื่องรู้อะไร รู้แค่พ่อแม่เอามาให้ใช้ก็ใช้ พงุ่นนี่ก็จะมียางมาให้ใหม่ เด็กบางคนก็ใช้เงินเป็นชะคิ้ว รู้ว่าพวงนี้พ่อแม่ต้องเอามาวางให้อีกก็ใช้เงินของวันนี้ชะให้หมด ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๑๔๑)

เอาลูกตนเองเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น

พ่อแม่บางคน บางครอบครัวพอเลี้ยงลูกมาแล้ว เห็นลูกคนอื่นมีดีกว่า ก็มักจะเอาลูกตัวเองไปเปรียบเทียบกับคนอื่นว่าทำไมลูกเราไม่เป็นแบบนั้น ไม่เก่งแบบนั้น ซึ่งอาจเป็นความทุกข์ใจให้กับลูกได้ ดังข้อความที่ว่า

“...คุณ โยมหลายท่านมักจะเอาลูกตัวเองเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น...
ทำไมลูกฉันไม่สูงเท่าลูกข้างบ้าน ทำไมลูกฉันเรียนเลขไม่เก่งเหมือนเพื่อนในห้อง ทำไมลูกเพื่อนถึงได้ทุนเรียนต่อ แต่ลูกเราเล่นแซทอยู่เลย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์รี่ ชุดธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๑๕๓)

ลูกที่มีพี่เลี้ยง

บางครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก ก็มักจะจ้างพี่เลี้ยงมาคอยดูแลลูก และบางครอบครัวอยากประหยัดเงินก็ไปจ้างพี่เลี้ยงต่างค่าตัวแรงลูก ๆ มาดูแลลูกให้ ซึ่งตรงนี้อาจเป็นปัญหาให้กับครอบครัวได้ ถ้าเลือกพี่เลี้ยงที่ไม่ดี ดังข้อความต่อไปนี้

“...อย่างบางบ้านมีพี่เลี้ยงเป็นพม่า ลูกของคุณ โยมอาจเป็นเด็กสองภาษา ชาติอื่น ๆ ภาษาไทยกับภาษาไทยกึ่งพม่า...หรือบางคนเจอพี่เลี้ยงที่ไม่มีความรู้ เรื่องการเลี้ยงเด็กจริง ๆ เลี้ยงแบบงู ๆ ปลา ๆ เผลอ ๆ เลี้ยงลูกคุณ โยมแบบให้ดูแลตัวเองเหมือนฝรั่งอีก คิไม่คิดคุณ โยมกลับบ้านมา อาจจะแปลกใจที่อยู่ ๆ ลูกลุกขึ้นมาขงนมกินเอง เปลี่ยนผ้าอ้อมเอง ส่วนพี่เลี้ยงก็นั่งฟังละครวิทยุ ดูละครทีวีติดขอบจอเลย...”

(ธรรมะเคล็ดเวรวิ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๔๑)

รักลูกไม่เท่ากัน

จากการศึกษาทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตต่อการเลี้ยงลูกนั้น ท่านมองว่าครอบครัวที่มีลูกหลายคน แล้วพ่อแม่เลี้ยงลูกหรือรักลูกไม่เท่าเทียมกัน อาจทำให้ครอบครัวนั้นมีปัญหาตามในอนาคตได้ ดังข้อความที่ว่า

“...คุณ โยมสงสัยไหมว่าทำไมพี่น้องหลายครอบครัวเกลียดกัน ไม่ชอบขี้หน้ากัน หาเรื่องว่าร้ายกัน หรือพยายามแก่งแย่งแข่งขันกัน ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงแต่งงานย้ายบ้านออกไปอยู่ที่อื่น ก็ยังหาเรื่องที่จะทะเลาะกันได้ตลอดเวลาสาเหตุหนึ่งที่เป็นตัวก่อปัญหานี้คือการรักลูกไม่เท่ากัน...”

๔) ปัญหาจากธรรมชาติของคู่รัก

ธรรมชาติของคู่รักเกือบทุกคู่ คือ พอรักกันนานไปความหวานชื่น การดูแลเอาใจใส่กันเหมือนตอนรักกันใหม่ ๆ ก็มักจะลดลง ทำให้รู้สึกเหมือนว่าไม่รักกันแล้ว หรือเมื่อกันแล้วทำให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการทะเลาะกัน ดังข้อความต่อไปนี้

“...โบราณว่า แรกรักน้ำดื่มผักก็ว่าหวาน เก้าไปนานน้ำตาลยังว่าขม...
ใครหนอช่างคิด แล้วถึงจริงซะด้วยสำหรับคุณ โยมสมัยนี้ ความรักก็อย่างนี้ละ
คุณโยม แรก ๆ อะไรก็ตื่นเดินไปเสียหมด เชน่ารัก เขาคูคิ อะไร ๆ
ก็ทำทายน่าค้นหา แต่พอนานเข้ามันซักไม่น่าดูเสียแล้ว ไม่มีอะไรทำทายน
ไม่มีตื่นเดิน เพราะรู้จักทะลุไปถึงตับแล้ว เลยต้องเลิก ไปหาของใหม่ ๆ
ไปหาความทำทายนใหม่ ๆ คึ่กว่า...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ๒๕๕๐ : ๓๗)

๓.๑.๒ ปัญหาภายนอก

ปัญหาภายนอก หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากบุคคลอื่น หรืออาจจะเป็นคน
ใกล้ชิด เช่น ปัญหาจากเพื่อนบ้าน ปัญหาจากญาติของแต่ละฝ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปัญหาจากเพื่อนบ้าน

นอกจากปัญหาของคนภายในครอบครัวแล้ว พระมหาสมปอง ตาลปุตโต
ยังมองว่าเพื่อนบ้านยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถสร้างความรำคาญใจให้กับคนภายในครอบครัว
ได้เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“...คุณ โยมเคยเป็นไหม นิ่งคูที่วี่อยู่แต่คืนได้ยินเสียงบ้านข้าง ๆ ทะเลาะ
กัน ถ้าถึงนอนหลับฝันว่าถูกหวยแต่ห้องข้าง ๆ คันมีปาร์ตี้ร้องเพลงกันทั้ง
คืน อย่างอาตมายังเจอเลย นิ่ง ๆ อ่านหนังสืออยู่ดี ๆ พระภิกษุข้าง ๆ สวดบาลี
ก่อนนอนซะเสียงดัง เราเองก็อดใจไม่ได้ เลยวางหนังสือ สวดตามไปด้วยเลย
เลย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. น.ป.ป. : ๒๐๑)

นอกจากเพื่อนข้างบ้านจะเสียงดังรบกวนแล้ว ยังมีเพื่อนบ้านอีกประเภทที่
ไม่น่าคบหาสมาคมด้วย คือเพื่อนบ้านช่างยืม ดังข้อความต่อไปนี้

“...คุณ โยมเคยเป็นไหม ที่อยากจะใช้ของอะไรในบ้านแล้วหาไม่เจอ มา
คิดดูอีกทีว่าคุณสมหมายบ้านข้าง ๆ ยืมไปเมื่ออาทิตย์ก่อนแล้วตอนนี้อยากได้
คืน แต่ไม่กล้าไปทวงคืน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. น.ป.ป. : ๒๐๑)

การมีเพื่อนบ้านก็ใช่จะเป็นเรื่องดีเสมอไป บางครั้งก็อาจจะนำความทุกข์ใจ มาให้กับครอบครัวเราได้บ้างเหมือนกัน แต่ถ้ามีเพื่อนบ้านที่ดีก็ดีไป

ปัญหาเกิดจากญาติพี่น้อง

ตามทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ปัญหาแม่สามีกับลูกสะใภ้ หรือ พ่อตากับลูกเขยเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบกันบ่อย ดังข้อความต่อไปนี้

“...นี่เป็นปัญหาสุคคศาสสิกของคู่รักสามีภรรยาเลย เรื่องแม่ฟัวลูกสะใภ้ พ่อตาลูกเขย ไม่รู้ว่าเป็นคู่อาฆาตกันมาแต่ปางก่อนหรือเปล่า หรือว่าเป็น ประเพณีไปแล้วว่าต้องไม่ถูกกัน หาทางกลั่นแกล้งแก้เผ็ดกันไปมา ถ้าแม่ฟัว พ่อตาขณะ คู่นั้นก็เลิกกันไป ถ้าลูกเขยลูกสะใภ้ขณะพ่อแม่ก็ดื้อองนั่งไป แต่เสมอกันก็ต้องรบกัน ไปไม่รู้จบสิ้น จนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเหนื่อยยอมแพ้ไปเอง...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูค ธรรมะกับครอบครัว. น.ป.ป. : ๑๗๕)

สรุปปัญหาของครอบครัวตามทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เกิดจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ปัญหาภายใน

- ๑.๑ ปัญหาที่เกิดจากภรรยา เช่น
 - ๑.๑.๑ ภรรยาขาดความรับผิดชอบงานบ้าน
 - ๑.๑.๒ ภรรยาติดการพนัน
 - ๑.๑.๓ ภรรยาเป็นใหญ่ในบ้านแต่เพียงผู้เดียว
- ๑.๒ ปัญหาที่เกิดจากสามี เช่น
 - ๑.๒.๑ สามีเป็นเพศที่สาม
 - ๑.๒.๒ สามีนอกใจภรรยา
 - ๑.๒.๓ สามีติดเหล้า
- ๑.๓ ปัญหาเรื่องลูก เช่น
 - ๑.๓.๑ มีลูกยาก
 - ๑.๓.๒ เลี้ยงเพศลูก
 - ๑.๓.๓ เลี้ยงลูกด้วยวัตถุ
 - ๑.๓.๔ เอาลูกตนเองเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น

๑.๓.๕ ลูกที่มีพี่เลี้ยง

๑.๓.๖ รักลูกไม่เท่ากัน

๑.๔ ปัญหาธรรมชาติของคูรัก

๒. ปัญหาภายนอก

๒.๑ ปัญหาจากเพื่อนบ้าน

๒.๒ ปัญหาจากญาติพี่น้อง

๓.๒ การนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาตามที่คณะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต

จากปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นจากสาเหตุหรือปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภรรยา

ถ้าภรรยาที่ไม่มีเสน่ห์ปลายจวัก ไม่เก่งเรื่องทำอาหาร พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต แนะนำให้ นำเสน่ห์มาติดไว้ที่ กาย วาจา และ ใจ ดังข้อความต่อไปนี้

“...คุณ โยมก็เปลี่ยนจากจวักเป็นอย่างอื่นก็หมดเรื่อง เปลี่ยนเสน่ห์มาติดไว้ที่ กาย วาจา ใจ เริ่มจาก กาย หมายถึงต้อง กระทำดี เช่น ขยันทำงานทั้งนอกบ้าน และในบ้าน มีกริยาเรียบร้อย เก่งแก้วได้ตาม โอกาส สนุกสนานได้ตามจังหวะ แต่ต้องไม่ประพฤติตัวผิดศีลธรรม ตามด้วยวาจา หมายถึงคุณ โยมต้องรู้จักการพูดที่ดี พูดแต่สิ่งดีสิ่งมงคล ไม่โกหก ไม่ขี้นินทา ไม่ใส่ร้ายคนอื่น ไม่พูดประชดประชัน หรือคุณ โยมอาจพูดตกลงไปด้วยก็ดี เพราะคุณ โยมผู้ชายสมัยนี้ชอบผู้หญิงอารมณ์ดี...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๓๓)

สำหรับภรรยาที่ติดการพนันนั้นพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต แนะนำให้ใช้พลังใจที่เข้มแข็งช่วยปัญญา ดังข้อความที่ว่า

“...การจะเลิกเล่นการพนันได้คุณ โยมต้องอาศัยพลังใจเป็นสำคัญเพราะสิ่งที่ติดการพนันไม่ใช่ร่างกาย แต่เป็นใจที่ติด ฉะนั้นหากจะไล่ผีพนันออกจากตัวให้ได้ก็ต้องพลังใจที่แข็งแกร่งที่แข็งแรงคุณ โยมต้องมีปัญญาเป็นสำคัญ...”

สำหรับเรื่องของเป็นใหญ่ในบ้านของภรรยาไม่มีวิธีการ ไข โดยการปรับ
แนวคิดของทั้งสามีและภรรยา ดังข้อความต่อไปนี้

“...คุณ โยมสามีภรรยาหลายคู่มีปัญหากันเพราะเรื่องอำนาจภายในบ้าน
เป็นเหตุ ตัวสามีรับไม่ได้ที่ภรรยาเก่งกว่า ภรรยา ก็ยอมไม่ได้ที่จะให้สามีเป็น
ช้างเท้าหน้าเพียงคนเดียวต่างคนต่างข่มกัน ไม่ยอมกัน สุดท้ายก็ทะเลาะกัน
เป็นเรื่องราวใหญ่โต

ปัญหานี้แก้ได้ด้วยการลดทอน คุณ โยมผู้ชายมักมีทิฐิว่าตัวเองเป็นเพศผู้นำ
ต้องออกคำสั่ง แต่เมื่อ โคนผู้หญิงที่ควรจะอ่อนแอกว่าออกคำสั่งแทน มาอยู่
เหนือตัวเองก็รับไม่ได้ ในขณะที่คุณ โยมผู้หญิงเรียกร้องหาความเท่าเทียมกับ
คุณ โยมผู้ชาย ก็พยายามแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ จนบางครั้ง
ความสามารถนั้นเกินเลยไปจนกลายเป็นการข่มขู่ผู้อื่นไปโดยไม่รู้ตัวเช่นกัน

ดังนั้นคุณ โยมทั้งสองฝ่ายต้องลดทอนในเรื่องอำนาจ และเติมเต็มเรื่อง
การให้เกียรติกัน อย่าคิดว่าใครต้องใหญ่กว่าใครในบ้าน แต่ให้คิดว่าชีวิตคู่จะ
มีความสุขได้ก็ต้องเดินไปพร้อม ๆ กัน ไม่มีใครก้าวไปก่อนใคร ไม่มีใคร
วิ่งแข่งใครและต้องให้เกียรติกัน ในการตัดสินใจ ตัดสินปัญหาหรือรับผิดชอบ
สิ่งต่าง ๆ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว, ม.ป.ป. : ๘๓-๘๔)

๓.๒.๒ การแก้ปัญหาครอบครัวที่เกิดจากสามี

ส่วนภรรยาที่มีสามีเป็นเกย์หรือชอบผู้ชายด้วยกันนั้น พระมหาสมปองตาล
ปุตุโศ สอนให้เราใช้สติ ควบคุมใจตนเองให้ได้ แล้วรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังข้อความ
ที่กล่าวไว้ว่า

“...เริ่มจากใจก่อนคุณ โยม สติเป็นสิ่งสำคัญ ...คุณ โยมต้องควบคุมใจ
ตัวเองก่อน จากนั้นเริ่มปรับความเข้าใจกันใหม่ว่าเกิดอะไรขึ้น และสำคัญ
ที่สุดคือการทำใจยอมรับและปรับจนที่ความดีของกันและกัน...ให้คุณ โยม
คงความรู้สึกของความรักนั้นไว้ แต่เปลี่ยนสถานภาพจากสามีภรรยาเป็น
เพื่อน มอบความรักให้แก่กันนั้นเพื่อน ยังห่วงใย ใส่ใจ ดูแลกันและกันได้
เหมือนเดิม มีความรักที่บริสุทธิ์ ซึ่ง หมายถึง รักที่จริงใจ ไม่หวังผลตอบแทน
และสามารถมอบความรักให้แก่กันได้โดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ไม่ว่าใคร

จะเป็นอย่างไร เพราะความรักที่ดีนั้นจะอุดมไปด้วยสติ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๔๖-๔๗)

ปัญหาสามีนอกใจภรรยา นั้น พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เสนอให้ใช้
ความซื่อสัตย์ต่อกันเพื่อยุติปัญหาดังกล่าว ดังข้อความต่อไปนี้

“...สามีภรรยากับความซื่อสัตย์เป็นของคู่กันคุณ โยม เพราะหากขาด
ความซื่อสัตย์ต่อกันแล้ว ชีวิตคู่ก็สั้นคลอนได้ง่าย ๆ การที่สามีนอกใจภรรยา
เป็นเพราะจิตใจอ่อนแอของคุณ โยม อย่าไปโทษเรื่องนิสัยเจ้าชู้เลย เสียเวลา ให้
โทษว่าตัวเราใจเราไม่เข้มแข็งพอ อ่อนไหวกับสิ่งชั่วๆ อ่อนไหวต่อสิ่งแปลก
ใหม่...ความซื่อสัตย์ต่อคนรักตัวเองจะทำให้คุณ โยม เห็นค่าและเห็นใจคนรัก
ของตัวเอง จะรู้สึกเสมอว่าไม่ควรทำผิด ไม่ควรทำให้สามีภรรยาตัวเองต้อง
เสียใจ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๕๐)

ส่วนปัญหาที่สามีคิดเหล้านั้น ท่านแนะนำให้แก้ปัญหามาโดยใช้ศีลข้อ ๕
เป็นหลัก ดังข้อความที่กล่าวไว้ ดังนี้

“...หากจะใช้ธรรมะเข้าช่วยแก้ไข คุณ โยมก็ต้องใช้ศีลข้อ ๕ เป็นหลัก
แม้จะเป็นศีลขั้นพื้นฐานธรรมดา แต่ของธรรมดาแบบนี้ละคุณ โยม ที่ท่าน
ตกม้าตายมานักต่อนัก
อันดับแรกคุณ โยมต้องพิจารณาว่า กินเหล้าแล้วได้อะไร ไม่กินเหล้าแล้ว
ได้อะไร ข้อดีข้อเสียก็รู้กันอยู่...นอกจากใช้ศีล ๕ เป็นตัวช่วยสำคัญแล้ว
คุณ โยมต้องมีกำลังใจที่เข้มแข็ง ไม่แพ้ศีล...ฉะนั้นกำลังใจและความเข้มแข็งจึง
เป็นสิ่งสำคัญ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๖๑)

๓.๓.๓ การแก้ปัญหาเรื่องลูก

ปัญหาครอบครัวที่มีลูกยาก ท่านจะสอนให้เราคิดดี และหมั่นทำดี

“...เราต้องทำความดีไปเรื่อย ๆ ทำความดีมาก ๆ แล้วสิ่งดี ๆ จะเข้ามา
เราเอง หรือมองในทางธรรม การทำความดีไม่ได้หมายความว่า จะส่งลูก
บังเกิดเกล้ามาเกิดในท้องคุณ แต่การทำความดีไม่ว่าเรื่องอะไรก็แล้วแต่

จะทำให้คุณโยมเกิดความสบายใจ คลายความทุกข์กังวลต่าง ๆ ไปได้ และ
แน่นอนที่สุดคือ แม้ไม่สามารถมีลูก ได้หรือมีลูกยาก แต่การทำความคิดีทำให้
คุณโยมมีจิตที่เป็นกุศล...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๓๘)

ส่วนบ้านไหนที่เลี้ยงลูกด้วยวัตถุนั้น ท่านจะสอนให้เรา รู้จักการมีเวลาให้ลูก
รู้จักสั่งสอนลูก หรือการจะให้พี่เลี้ยงดูแลลูกนั้นต้องดูให้ดี สิ่งสำคัญ คือพ่อแม่ท่านนั้นที่จะ
เลี้ยงลูกได้ดีที่สุด ค้ำข้อความต่อไปนี้

“...ที่สำคัญที่สุดคือ คุณโยมต้องมีเวลาให้ลูก เพื่ออบรมสั่งสอน
ให้ลูกรู้จักใช้เงิน และให้เวลากับความรักลูก มากกว่าการให้เงิน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๔๕)

“...สิ่งสำคัญที่สุดคือ คุณโยมต้องเป็นที่เลี้ยงเอง นั่นหมายถึง ไม่มีใคร
ดูแลลูกคุณโยมได้ดีเท่าตัวคุณโยมเอง และไม่มีใครคุมพี่เลี้ยงลูกของคุณโยม
ได้ดีเท่าตัวคุณโยมเอง เช่นกัน การให้เวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญ อย่าปล่อยให้
การงานหรือเรื่องเงิน มาคั่นเวลาของคุณโยมกับลูกไป...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๕๐)

ส่วนปัญหาที่พ่อแม่ชอบเอาลูกตนเอง ไปเปรียบเทียบกับคนอื่นนั้น
พระมหาสมปอง ดาตปุคโคณะนำให้เราเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น ค้ำข้อความต่อไปนี้

“...คุณโยมพ่อแม่ต้องเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็นและทำได้
ไม่ใช่เอาความสามารถของลูกไปเปรียบเทียบกับคนอื่น หรือแม้แต่การพุดจา
ที่ทำให้ลูกดูด้อยค่าลงไป...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๕๕)

และถ้าครอบครัวที่รักลูกไม่เท่ากัน พระมหาสมปอง สอนให้พ่อแม่ใช้หลัก
ของความยุติธรรมในการเลี้ยงดูลูก ค้ำข้อความต่อไปนี้

“...คุณโยมพ่อแม่ต้องมีความยุติธรรมทั้งการให้ความรักกับลูก ยุติธรรม
ทั้งการให้ความเสมอภาคของลูก และยุติธรรมกับการตัดสินปัญหาต่าง ๆ...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชูธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๖๑)

๓.๓.๔ ปัญหาธรรมชาติของคู่รัก

สามีภรรยาที่มีปัญหาเรื่องของการความรักที่พอลู่นานไปแล้วรู้สึกความรักของแต่ละฝ่ายมันลดน้อยถอยลง รู้สึกไม่เหมือนตอนแรกที่รักกันใหม่ ๆ ท่านแนะนำให้แนะนำธรรมะเรื่อง ความเสมอต้นเสมอปลายมาใช้ ดั่งข้อความที่กล่าวไว้ ดังนี้

“...อาตมาขอแนะนำเรื่อง ความเสมอต้นเสมอปลาย ทำดีได้ทั้งต่อหน้า และลับหลัง ทำคืออย่างสม่ำเสมอ นำหลักธรรมมาใช้ได้กับความรักนะ คุณ โยม

สามีภรรยาต้องมีความเสมอต้นเสมอปลาย แรก ๆ รักกันอย่างไร คบกันมาอย่างไรก็ต้องรักกันเช่นนั้นต่อไป ช่วยเหลือกันมาอย่างไร ให้กำลังใจกันมาอย่างไร ก็ขอให้เป็นอย่างนั้น...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๔๐)

๓.๓.๕ การแก้ปัญหาจากเพื่อนบ้าน

การแก้ไขปัญหามาจากเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนบ้านที่สร้างความรำคาญให้ ยืมของแล้วไม่คืน พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต สอนให้แก้ไขปัญหาโดยใช้ ความเมตตา และความอดทน ดั่งข้อความต่อไปนี้

“...ก่อนอื่นคุณ โยมต้องเริ่มที่ใจตัวเองก่อน ก็ต้องมีเมตตาและความอดทนสูง ให้คิดเสียว่าเราไม่รู้ เขาไม่เข้าใจ ฉะนั้นเราจึงต้องบอกให้เขารู้ และบอกอย่างใจเย็น ไม่ใช่อารมณ์ดีดลัน...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๒๐๔)

“...ถ้าคุณ โยมมีเพื่อนบ้านยืมแบบนี้คุณ โยมจะอย่างไร คุณ โยมต้องยึดหลักความประมาณ คือต้องรู้จักประมาณที่จะให้ จะคิดแต่เอื้อเพื่อ ให้ได้ ก็ให้ ยืม ได้ก็ยืมแบบนี้ตลอดไม่ได้...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ ชุคธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๒๐๕)

๓.๓.๖ การแก้ปัญหาของญาติแต่ละฝ่าย

สำหรับปัญหาข้อนี้พระมหาสมปอง แนะนำให้ใช้คุณธรรมการเอาชนะใจ ด้วยความดีมาช่วยแก้ปัญหา ดังข้อความต่อไปนี้

“...ธรรมะเคลิเวอร์ี่แนะนำให้ใช้คุณธรรมเอาชนะใจ หมายความว่า เราต้องมีความดี กิเลส พุทธิ ทำดี อยู่เสมอ ต่อให้ท่านทำไม่ดีกับเราแต่ไหน ก็ต้องใช้ขันติ อคทนต่อความไม่เข้าใจของท่าน หมั่นเพียรทำความดีบำรุงท่าน เคารพท่าน ไม่ต่างจากพ่อแม่ของเราเอง ที่สำคัญต้องมีคุณธรรมที่ดีประพฤติ ตัวดีต่อสามีภรรยาเรา เพื่อให้ท่านเห็นความดีข้อนี้ด้วย...”

(ธรรมะเคลิเวอร์ี่ ชุทธธรรมะกับครอบครัว. ม.ป.ป. : ๑๘๒)

จากข้อความที่กล่าวมาทั้งหมด พอดีจะสรุปเรื่องการนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาของ ครอบครัวตามทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต สรุปได้ดังนี้

๑. สามีภรรยาต้องมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง ภรรยาก็ต้องรู้จักการมีเสน่ห์ที่การทำ ความดี
๒. สามีภรรยาต้องมีความอคทน ไม่มีทิฐิต่อกัน เมื่อเกิดปัญหาที่ต้องปรับ ความเข้าใจต่อกัน
๓. สามีภรรยาต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกันและกัน ต้องมีความเสมอต้นเสมอปลาย
๔. การใช้ชีวิตคู่ต้องมีสติและใช้ปัญญาในการแก้ไข ปัญหา
๕. สามีภรรยาต้องทำความดี รักพ่อแม่และครอบครัวของแต่ละฝ่าย โดยไม่มี เงื่อน ไขใด ๆ
๖. รู้จักการคบเพื่อนบ้านที่ดี มีความเมตตา และอคทนต่อเพื่อนบ้าน
๗. ในการเลี้ยงลูกนั้นพ่อแม่จะต้องมีเวลาให้กับลูก ดูแลสั่งสอนอบรมลูกด้วย ความถูกต้องและมีความยุติธรรมให้กับลูกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาทวิวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตดังที่กล่าวมา ทั้งหมดนั้นทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงทวิวิธีการแสดงธรรมะอันเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ทวิวิธีดังกล่าวที่ใช้ในการแสดงธรรมะในแต่ละครั้งทั้งการพูดและการเขียนล้วนแล้วแต่มีความน่าสนใจ เป็นทวิวิธีที่เน้นการเข้าใจธรรมะให้ง่ายขึ้น โดยสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ฟังธรรมะ ทั้งการใช้คำที่เข้าใจง่าย มีการแทรกอารมณ์ขัน ทวิวิธี ทั้งหมดจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ธรรมะมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ทราบทัศนะ

ของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ที่มีต่อวัยรุ่น วันทำงานและสถาบันครอบครัว แสดงให้เห็นว่าพระมหาสมปอง ได้ให้ความสำคัญกับวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น จึงเป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหาและจิตใจบอบบางหากไม่มีคนคอยแนะนำก็อาจทำให้เดินทางผิดได้ และครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญของสังคมพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตจึงให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวเป็นอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวก็มีให้พบอยู่บ่อยครั้ง หากประคับประคองกัน ไปได้ใช้สติในการแก้ปัญหาทุกอย่างก็จะผ่านไปด้วยดี สุดท้ายคือคนกลุ่มวัยทำงานที่ต้องเผชิญกับปัญหาเหมือนกันทั้งปัญหาที่เกิดจากตนเอง เกิดจากเพื่อนร่วมงาน หรือเกิดจากเจ้านาย พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตได้แสดงทัศนะถึงสามกลุ่มได้อย่างชัดเจนทั้งการแสดงธรรมะ โดยการพูดและเขียนพร้อมทั้งได้สั่งสอนพร้อมทั้งเสนอแนะการแก้ปัญหาชีวิตได้ทุกประเด็นปัญหา โดยนำหลักธรรมะที่สามารถนำมาแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน

การศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตทั้งการพูดและการเขียนนอกจากได้ทราบถึงกลวิธีการแสดงธรรมะแล้วยังทำให้ทราบทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต อันเป็นประโยชน์ในการใช้ดำเนินชีวิตและเป็นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY